

L'Administració de les entitats locals

Si hi ha una Administració que es troba molt propera a la ciutadania, aquesta és, sens dubte, l'Administració local. La Constitució mateixa estableix els nivells territorials per als quals apareixeran les diferents administracions locals.

L'Administració local inclou els ens que gestionen els interessos comuns de la ciutadania agrupada en àmbits territorials més petits que una comunitat autònoma.

Una de les principals característiques de les administracions locals és l'absència de poder legislatiu. Les administracions locals no poden elaborar i aprovar norma amb rang de llei, tot i que poden elaborar normativa de rang inferior.

Les administracions locals més habituals a tots els territoris de l'Estat són l'Administració provincial i la municipal. La Llei de bases del règim local estableix les entitats locals territorials següents:

- els municipis,
- la província,
- les illes en els casos dels arxipèlags balear i canari.

Tanmateix, la norma atorga la condició d'entitats locals a:

1. Les entitats amb àmbit territorial inferior al municipal. Aquesta distinció es fa amb l'objectiu d'administrar d'una manera descentralitzada nuclis de població separada com els barris, caseríos, aldees, etc.
2. Les comarques o altres entitats que agrupin diversos municipis, instituïdes per les comunitats autònomes de conformitat amb els respectius estatuts.
3. Les àrees metropolitanes.
4. Les mancomunitats de municipis.

L'Administració provincial

La Constitució estableix que la província és una entitat local amb personalitat jurídica pròpia.

El principal òrgan de govern i l'Administració autònoma de la província és la Diputació provincial.

Entre les finalitats de la província hi ha la de garantir els principis de solidaritat i equilibri intermunicipals i, particularment, garantir la prestació integral i adequada en la totalitat del territori de la província dels serveis de competència municipal i participar de la coordinació de les administracions locals amb la de la comunitat autònoma i la de l'Estat.

Organització de les diputacions

Els organismes existents a totes les diputacions són:

1. El president, elegit entre els diputats pel vot del ple.
2. Els vicepresidents, que substitueixen el president en les seves funcions en el cas d'absència.
3. La Comissió de Govern, que duu a terme les funcions que li delega el president i l'assisteix en el desenvolupament de la seva tasca.
4. El ple, integrat pels diputats electes de la província.

Competències de les diputacions

Entre les competències de la Diputació destaquen:

- La coordinació dels serveis municipals entre ells per tal de garantir-ne la prestació integral i adequada.
- L'assistència i cooperació jurídica, econòmica i tècnica als municipis, especialment els de menys capacitat econòmica i de gestió.
- La prestació de serveis públics de caràcter supramunicipal o supracomarcal.
- En general, el foment i l'administració dels interessos peculiars de la província.

L'Administració municipal. Els municipis

Entre els elements que caracteritzen un municipi cal destacar el territori, la població i l'organització.

El territori

Una de les principals característiques d'un municipi és el seu terme municipal.

El terme municipal és el territori sobre el qual l'Ajuntament exerceix les seves competències.

El terme municipal d'un municipi es pot modificar, ja que la llei preveu els casos en què un municipi pot veure reduït el terme municipal per l'aparició d'un altre municipi o el cas en què es poden unir dos termes municipals:

- El primer dels casos no és tan habitual, ja que per a l'aparició d'un municipi nou cal que els nuclis urbans estiguin diferenciats i que hi hagi recursos per gestionar els serveis públics d'una manera autònoma.
- El segon dels casos és més habitual, sobretot com a conseqüència de l'absorció de les ciutats de municipis que passen a integrar-s'hi dins.

En aquest sentit, l'Estat es reserva la possibilitat d'establir mesures que fomentin la fusió de municipis amb l'objectiu de millorar la capacitat de gestió dels assumptes públics locals.

La població

La població d'un municipi consta en el padró municipal, que és un registre de les persones que viuen en un municipi.

La població d'un municipi inclou tots els seus residents.

Ara bé, la norma estableix diferents grups de població:

- a) Els residents: conjunt de persones que resideix de manera habitual en un municipi. Entre els residents podem diferenciar entre:
 - Veïns, que són els espanyols majors d'edat que resideixen habitualment en el terme municipal i figuren inscrits amb aquest caràcter en el padró.
 - Domiciliats, que són els espanyols menors d'edat i els estrangers residents habitualment al terme municipal i que així figuren inscrits en el padró.
- b) Els transeünts: són les persones que viuen en un municipi d'una manera circumstancial i temporal.

Organització municipal

Dins els òrgans de l'organització municipal s'inclouen l'alcalde, els tinents d'alcalde, el ple municipal i la Comissió de Govern (només a poblacions de més de 5.000 habitants o quan així ho disposi el seu reglament orgànic o ho acordi el ple). També s'inclouen la resta d'organismes complementaris que s'estableixin en els reglaments orgànics del municipi.

El ple és compost pel grup de regidors triats en les eleccions municipals i és presidit per l'alcalde. Entre les funcions dels plens hi ha les següents:

1. Control i fiscalització dels òrgans de Govern.

2. Els acords relatius a la participació d'òrgans supramunicipals, alteració del terme municipal, canvi del nom del municipi, etc.
3. L'aprovació de plans i altres instruments d'ordenació i gestió previstos en la legislació urbanística.
4. L'aprovació del Reglament orgànic i les ordenances municipals.
5. L'acceptació de la delegació de competències fetes per altres administracions públiques.
6. L'aprovació de la plantilla de personal, la relació de llocs de treball, les bases de les proves per a la selecció de personal i concursos per a la provisió de llocs de treball.
7. La votació sobre la moció de censura a l'alcalde.

D'altra banda, l'alcalde és la persona que presideix la corporació. L'elecció de l'alcalde recau en els regidors elegits en els comicis municipals. Entre les funcions de l'alcalde destaquen:

1. Dirigir el Govern i les administracions municipals.
2. Representar l'Ajuntament.
3. Dirigir, inspeccionar i impulsar els serveis i obres municipals.
4. Exercir les funcions de cap de la policia municipal.
5. Contractar obres i serveis sempre que no excedeixi el 5% dels recursos ordinaris ni el 50% del límit aplicable a contractació directa.

Tanmateix, l'alcalde designa els tinents d'alcalde, que són les persones que el substitueixen en cas de vacant, absència o malaltia. L'alcalde pot delegar part de les seves funcions als membres de la Comissió de Govern i, en cas que no n'hi hagi, en els tinents d'alcalde.

Competències i serveis dels municipis

Els municipis, dins el marc de les seves competències, poden establir els serveis que considerin oportuns. Així, veiem que els ajuntaments tenen competències en matèries diverses com:

1. Seguretat en llocs públics.
2. Ordenament del trànsit de vehicles i persones a les vies urbanes.
3. Protecció civil, prevenció i extinció d'incendis.
4. Ordenació, gestió, execució i disciplina urbanística.
5. Protecció del medi ambient.

6. Cementiris i serveis funeraris.
7. Prestació de serveis socials i de promoció i reinserció social.
8. Transport públic de viatgers.
9. Activitats o instal·lacions culturals i esportives.
10. Subministrament d'aigua i enllumenat públic; serveis de neteja viària, de recollida i tractament de residus, de clavegueram i tractament d'aigües residuals.

Tanmateix, dins totes aquestes competències, els municipis han de proporcionar d'una manera obligatòria una sèrie de serveis que depenen del nombre d'habitants:

- Independentment de la mida de la població, els municipis han de proporcionar els serveis d'enllumenat públic, cementiri, recollida de residus, neteja viària, abastament domiciliari d'aigua potable, clavegueram, accés als nuclis de població, pavimentació de les vies públiques i control d'aliments i begudes.
- A municipis de població superior als 5.000 habitants, a més dels serveis anteriors, també s'hauran de proporcionar els serveis de parc públic, biblioteca pública, mercat i tractament de residus.
- A municipis de població superior als 20.000 habitants, a més dels serveis anteriors, s'hauran de proporcionar els serveis de protecció civil, prestació de serveis socials, prevenció i extinció d'incendis, instal·lacions esportives d'ús públic i escorxador.
- A municipis de població superior als 50.000 habitants, a més dels serveis anteriors, s'hauran de proporcionar els serveis de transport col·lectiu urbà de viatgers i protecció del medi ambient.

Si com a conseqüència de les seves peculiaritats al municipi li fos impossible o molt difícil oferir els serveis que li pertocquen, podrien sol·licitar a la comunitat autònoma la dispensa de prestació d'aquests serveis.